

Univers Pedagogic

21 (951),
22 mai 2025

Săptămânalul pedagogilor din toată țara!

pro

MINISTERUL EDUCAȚIEI SOLICITĂ PĂREREA SOCIETĂȚII ÎN VEDEREA EVALUĂRII CURRICULUMULUI NAȚIONAL

Ministerul Educației și Cercetării a lansat un apel deschis către întreaga comunitate educațională – cadre didactice, manageri, elevi și părinți – pentru a participa activ la procesul de evaluare a curriculumului național. Este vorba despre o consultare publică de amploare, menită să ofere o imagine clară și realistă asupra modului în care sunt percepute și aplicate conținuturile educaționale în școli.

Demersul are o miză majoră: fundamentarea viitoarelor politici educaționale pe baza realităților din teren. Potrivit anunțului oficial, opiniile colectate prin această consultare vor constitui puncte de reper în procesul de modernizare a curriculumului, pentru ca acesta să răspundă mai bine nevoilor actuale ale elevilor și societății.

Ministerul încurajează completarea online a chestionarelor, puse la dispoziție pentru fiecare categorie implicată: cadre didactice și manageriale, părinți și elevi. Aceste instrumente sunt

adaptate specificului fiecărui grup și pot fi completate în doar câteva minute. Cu toate acestea, contribuția participanților este considerată a fi esențială pen-

tru configurarea unui învățământ relevant, flexibil și eficient.

Acest efort colectiv va permite o analiză pertinentă a punctelor forte, dar și a disfuncționalităților existente în domeniul predării disciplinelor școlare. În plus, vocea celor din sistem – fie că sunt profesori la catedră, directori de instituții, elevi sau părinți – devine un factor-cheie pentru reformarea și adaptarea procesului educațional la cerințele secolului XXI.

Lansăm campania „Eu sunt viitorul educației”

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, în parteneriat cu săptămânalul „Univers Pedagogic Pro”, inițiază o campanie editorială dedicată promovării studenților de la specializările pedagogice, cu genericul: **Eu sunt viitorul educației**.

Campania presupune lansarea unei rubrici permanente în paginile ziarului, cu același titlu, care va găzdui periodic materiale ce aduc în prim-plan chipurile, vocile și parcursul formativ al celor care se pregătesc pentru profesia didactică.

Rubrica va reuni o varietate de texte: interviuri, eseuri motivaționale, reportaje din practica pedagogică, creații literare, schițe de portret, studii de opinie și note de jurnal etc. – toate ilustrând realitatea vie a formării tinerilor pedagogi.

„Eu sunt viitorul educației” își propune să valorifice motivațiile, reușitele și reflecțiile studenților Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, oferind o perspectivă autentică asupra procesului de devenire profesională a viitorilor dascăli.

Vă invităm să urmăriți această rubrică în fiecare ediție a ziarului „Univers Pedagogic Pro”, dedicată celor care aleg să contribuie, prin educație, la formarea unei societăți întemeiate pe cunoaștere și valori.

MEC a publicat seturi de proiecte didactice pentru grădinițe

Ministerul Educației și Cercetării vine în sprijinul cadrelor didactice din învățământul preșcolar, punând la dispoziție, începând cu 20 mai, trei seturi complexe de proiecte tematice și didactice. Materialele, elaborate pentru grupele mică (2–3 ani), mijlocie (4–5 ani) și pregătitoare (6–7 ani), sunt accesibile gratuit în format digital pe site-ul instituției.

Fiecare set include:

- un plan anual de învățământ;
- între 20 și 25 de proiecte tematice;
- aproximativ 150 de proiecte didactice pentru activități integrate și pe domenii de dezvoltare.

Scopul inițiativei este de a sprijini educatorii în elaborarea planificărilor conform curriculumului național și în implementarea unei educații centrate pe copil. Structura materialelor permite adaptarea lor la specificul fiecărei grupe, la ritmul de dezvoltare al copiilor și la particularitățile instituției. „Proiectele oferă un

cadru coerent, dar flexibil, care susține creativitatea cadrului didactic și răspunde nevoilor reale din grădinițe”, a declarat Valentina Olaru, secretar de stat în cadrul MEC.

Inițiativa vine ca răspuns la numeroasele solicitări din partea cadrelor didactice, care au semnalat nevoia unor repere clare și actualizate pentru activitățile zilnice la nivel preșcolar. Proiectele oferite reduc considerabil timpul de planificare și facilitează integrarea unor metode moderne de predare prin joc și explorare.

Elaborarea seturilor a fost realizată de echipe mixte formate din specialiști în educație timpurie, autori de curriculum

și practicieni cu experiență în activitatea din grădinițe. Accentul a fost pus pe coerență didactică, echilibru între domeniile de dezvoltare și adaptabilitate la contexte educaționale diverse.

MEC subliniază caracterul deschis și evolutiv al acestor resurse. Cadrele didactice sunt încurajate să utilizeze materialele

ca repere metodologice, dar și să contribuie activ la perfecționarea lor, prin completarea unui chestionar de feedback în termen de două săptămâni.

Toate materialele pot fi descărcate gratuit de pe pagina oficială a Ministerului Educației: www.mec.gov.md

La Bălți a avut loc Târgul Oportunităților Educaționale

Un Târg al Oportunităților Educaționale s-a desfășurat la Bălți, cu participarea a peste 300 de tineri din Regiunea Nord a Republicii Moldova. Evenimentul a fost desfășurat de Helvetas, o organizație de dezvoltare din Elveția. Participanților li s-a oferit oportunitatea de a interacționa direct cu reprezentanți ai școlilor profesionale, colegiilor și centrelor de excelență, pentru a explora opțiuni de formare profesională adaptate cerințelor actuale ale pieței muncii.

De asemenea, au fost organizate ateliere interactive, demonstrații și consiliere personalizată, în scopul alegerii unei cariere potrivite. Un alt punct de atracție a constituit promovarea profesiilor din sfera tehnologiilor informaționale, cu multiple oferte de angajare atât în țară, cât și peste hotare. Totodată, au fost prezentate diferite servicii

de consiliere în carieră și măsuri eficiente de angajare și de formare profesională pentru tineri.

Concursul național de istorie dedicat patrimoniului local și-a desemnat laureații

Alexandra Prepețița, elevă în clasa a IX-a la IPÎ Liceul Teoretic „Orizont”, filiala Bălți, a obținut locul al II-lea în cadrul Concursului Național „Personalități și monumente din localitatea natală: istorie și memorie”, ediția 2025, organizat de Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău. Ghidată de profesorul de istorie Alexandru Cocetov, eleva a participat la concurs cu lucrarea „Etti-Rosa Spirer – pilonul arhitecturii interbelice bălțene”, documentând și valorificând contribuția unei importante personalități locale la conturarea identității arhitecturale a orașului Bălți în perioada interbelică. Concursul, devenit tradițional, își propune să încurajeze elevii din întreaga țară să exploreze și să promoveze istoria comunităților din care provin, aducând în prim-plan figuri emblematice, monumente și evenimente care definesc iden-

titatea locală. Participanții au fost evaluați de un juriu format din cadre universitare și specialiști în domeniul istoriei și educației.

Performanța Alexandrei Prepețița este dovada calității pregătirii oferite în cadrul Liceului „Orizont” din Bălți și interesului tot mai mare al tinerilor pentru cercetarea istoriei locale. Astfel de rezultate reflectă nu doar munca individuală a elevilor, ci și sprijinul constant al cadrelor didactice în ceea ce ține de cultivarea spiritului civic și a memoriei culturale colective.

Alexandru COCETOV,
profesor de istorie,
Olga PREPEȚIȚA,
profesoară de limba
și literatura română,
IPÎ Liceul Teoretic
„Orizont”, Bălți

Activități educative de prevenire a delincvenței juvenile, desfășurate de polițiști în școli

Activități educative și informative în școli din întreaga țară sunt desfășurate de polițiști până la 31 mai a.c., în vederea prevenirii delincvenței juvenile. Aceste acțiuni urmăresc creșterea gradului de siguranță a minorilor în societate și reducerea faptelor antisociale săvârșite de ei.

Astfel, elevii au ocazia să afle în fiecare zi direct de la reprezentanții legii despre consecințele legale ale comportamentelor deviate și cum se aplică normele juridice în asemenea cazuri. În plus, se va discuta despre metodele de prevenire a infracțiunilor și de evitare a situațiilor de risc.

Discuțiile vor fi completate cu exemple luate din viață, pentru a spori cunoștințele minorilor cu privire la drepturi-

le și responsabilitățile lor. Iar în intervalul 22-26 mai, de Ziua Internațională a Copiilor Disparați, colaboratorii Ministerului Afacerilor Interne desfășoară o campanie de sensibilizare ce vizează atât minorii, cât și părinții, cu răscolitorul mesaj: „Nu te-am uitat. Te căutăm în fiecare zi, în fiecare chip, în orice speranță”.

Paradigme emergente pentru o educație centrată pe starea de bine, discutate la UPSC

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău a fost, pe 15 mai 2025, gazda conferinței științifice naționale cu participare internațională „Valorificarea stării de bine în sistemul educațional: noi paradigme și oportunități”. Evenimentul a fost organizat în cadrul Subprogramului de cercetare „Mecanisme psihologice de promovare a stării de bine în sistemul educațional” și a reunit experți, cercetători și practicieni din domeniul educației pentru a reflecta asupra acestei teme de maximă actualitate.

Evenimentul a fost desfășurat în format mixt, fapt ce a permis implicarea a peste 150 de participanți din Republica Moldova, România și Ucraina. Printre ei s-au numărat cercetători de renume, cadre didactice universitare și preuniversitare, psihologi, doctoranzi, studenți și specialiști interesați de inovarea în educație.

Deschiderea conferinței a fost marcată de intervențiile reprezentanților instituțiilor organizatoare și ale partenerilor strategici, care au subliniat importanța susținerii unor demersuri științifice axate pe echilibrul emoțional și bunăstarea în mediul educațional. Diana Antoci, dr. hab., prof. univ., prorector pentru cercetare al UPSC, a evidențiat angajamentul instituției în vederea promovării cercetărilor dedicate dezvoltării unei educații centrate pe starea de bine, reziliență și sănătate mintală. Marcelina Baleca, șefa Direcției Generale Politici în Învățământul General din cadrul Ministerului Educației și Cercetării, a expus prioritățile strategice ale politicilor educaționale, accentuând rolul crucial al bunăstării pentru crearea unui mediu educațional incluziv și motivant, precum și pentru reducerea fenomenului de abandon școlar. Rodica Ciobanu, dr. hab., conf. univ., reprezentantă a Academiei de Științe a Moldovei, a pledat pentru o abordare riguroasă și interdisciplinară a cercetării, evidențind că starea de bine nu este un scop în sine, ci un factor determinant al calității și eficienței procesului educațional.

Sesiunea plenară a conferinței, moderată de Angela Cucer, dr., conf. cercet., a oferit o platformă academică de înalt nivel, unde au fost prezentate lucrări de actualitate, menite să îmbogățească înțelegerea stării de bine în educație. În cadrul comunicării sale, intitulată „Starea de bine în sistemul educațional: concepte, opinii, sugestii”, moderatoarea a făcut o analiză integrativă a conceptului, combinând teoriile fundamentale cu implicațiile practice pentru contextul educațional local și regional. Alte intervenții de mare impact au fost cele ale unor cercetători remarcabili din România, Ucraina și Republica Moldova. Astfel, O. I. Soldatenko, dr., conf. univ. (Ucraina), a prezentat perspective originale privind incluziunea educațională prin intermediul artei, relevând potențialul acesteia de a genera empatie și coeziune socială. Cristina Stoica, dr., prof. univ., și Mihăiță Roca, dr., lector univ. (România), au abordat subiecte inovatoare, precum blended learning și analiza tranzacțională, punând în lumină metode efi-

ciente de adaptare a procesului educațional la nevoile diverse ale elevilor. Din partea Republicii Moldova, Silvia Briceag, dr., conf. univ., Maria Virlan, dr., prof. univ., și Maxim Iliciev, dr., lector univ., au contribuit cu studii ce au vizat psihologia pozitivă, combaterea bullyingului școlar și dezvoltarea holistică a elevilor, tematici deosebit de relevante pentru mediul educațional contemporan.

bii, dr., conf. univ., și alții. Acești specialiști au abordat teme majore precum educația bazată pe valori, inteligența emoțională, prevenirea burnoutului profesional, leadershipul empatic, starea de bine a adolescenților și relația complexă dintre curriculum și echilibrul emoțional în școală, etc.

Dimensiunea internațională a conferinței a fost consolidată prin participarea unor invitați din

Conferința a fost structurată în trei secțiuni tematice, în cadrul cărora au fost prezentate peste 80 de lucrări științifice. Prima secțiune a fost dedicată experiențelor naționale și internaționale privind promovarea stării de bine în educație, evidențind atât bunele practici, cât și provocările întâmpinate la implementarea acestora în școli și universități. A doua secțiune a aprofundat impactul stării de bine asupra dezvoltării personale a elevului, punând accent pe dimensiunile emoționale, sociale și cognitive ale acestuia. Cea de-a treia secțiune a fost rezervată intervențiilor psihologice inovatoare aplicabile în mediul școlar, accentuând rolul cultivării unei culturi a grijii și empatiei între toți actorii educaționali.

Printre autorii articolelor s-au regăsit nume de referință din mediul academic moldovenesc și internațional, precum Iulia Racu, dr. hab., prof. univ., Tatiana Verdeș, dr., conf. univ., Lucia Bîtcă, dr., Veronica Rotari, Tatiana Gribincea, dr., conf. univ., Victoria Maximciuc, dr., conf. univ., Adriana Ciobanu, dr., conf. univ., Elena Puzur, dr., conf. univ., Aliona Guțul, dr., lector univ., Violeta Vra-

România, printre care Corina Tonița, Cristina-Adriana Drulă-Avrâmiuc, Ana-Maria Beșu, Tatiana Cozman și Laura Vasileca Dumitru, care au oferit perspective valoroase privind incluziunea educațională, dezvoltarea competențelor prosociale și mecanismele de asigurare a sprijinului emoțional în contexte școlare diverse. Participanții au apreciat calitatea comunicărilor, dialogul interactiv și atmosfera stimulativă a evenimentului. Reflecțiile ulterioare au subliniat atât valoarea teoretică a studiilor prezentate, cât și potențialul lor aplicativ în școli, universități și centre de consiliere.

Conferința a evidențiat clar cum echilibrul între performanță profesională și bunăstare personală poate fi promovat eficient prin astfel de inițiative științifice. În încheiere, a fost adoptată rezoluția conferinței, care sintetizează concluziile și principalele direcții de acțiune ce urmează a fi întreprinse. Aceasta oferă un cadru clar pentru dezvoltarea unor politici și practici educaționale centrate pe starea de bine, deschizând noi perspective de cercetare și intervenție în domeniul educației.

Oxana PaRAȘciuc

Profesoară cu suflet de copil, dar cu vocație matură – Maria Cojocari, o tânără care a preluat misiunea mamei sale

Există oameni care își aleg profesia. Și există oameni care, fără să-și dea seama, cresc în ea, o absorb din privirile celor dragi și o învață prin exemplul lor tăcut, dar elocvent. Așa este cazul tinerei Maria Cojocari, care a crescut sub aripa unei mame învățătoare devotate, pentru care școala nu a fost doar loc de muncă, ci și o adevărată menire. Astăzi, Maria duce mai departe cu mândrie această flacăară, fiind profesoară de limba și literatura română la IP Gimnaziul „Ștefan cel Mare” din satul natal Bravicea, raionul Călărași – aceeași comunitate în care a făcut primii pași în educație, ca elevă.

– Mama dumneavoastră a fost un model important în alegerea carierei. Ce amintire sau lecție de la ea v-a marcat cu deosebire?

– Mama a fost mereu o prezență calmă, dar puternică în viața mea. Țin minte cum, copil fiind, o vedeam lucrând până târziu, dar niciodată nu se plângea. Ne culca pe toți, apoi începea să-și pregătească materialele pentru a doua zi. Pe atunci nu existau calculatoare și imprimante, așa că le făcea pe toate manual. Îmi spunea adesea: „Fă ce iubești și fă-o bine.” Acea frază a devenit un ghid pentru mine, mai ales când a venit momentul să-mi aleg drumul profesional. Am avut parte de tot sprijinul și susținerea familiei, care a trăit fiecare succes și eșec alături de mine, iar fiecare examen era plin de emoții pentru noi toți. Un alt rol important în alegerea carierei a avut prima mea învățătoare, Polina Simcov. Dumneaei mi-a insuflat dragostea față de copii și de profesia dată, lucru pentru care-i mulțumesc. De mică mereu îmi spunea „Maricica, tu trebuie să duci mai departe profesia mamei tale”. A fost un sfat pe care l-am urmat și n-am greșit, pentru că nu mă regăsesc în niciun alt domeniu.

– Ce a însemnat pentru dumneavoastră revenirea în satul de baștină ca tânăr specialist?

– Când am plecat la facultate, eram plină de visuri și curiozitate, dar și de nerăbdare să las în urmă acel sat „mic” care mi se părea prea liniștit, prea simplu, poate chiar banal. Credeam că adevărata viață mă așteaptă printre clădiri înalte, cursuri intense și oameni noi. Și, într-adevăr, acolo am înțeles unele lucruri, am învățat, am greșit și m-am format. La începutul carierei, am fost întâmpinată cu multă căldură și încredere. Oameni din sat, și anume personalul didactic, m-au cunoscut de mic copil, fiind mereu între pereții școlii, iar faptul că m-am întors „acasă” ca învățătoare a fost pentru mine personal un motiv de mândrie. Mi-au oferit sprijin, încurajare și au avut mereu răbdare cu mine, iar acest lucru mi-a dat și

mie imboldul de a-i susține pe elevii mei. Un *mulțumesc* aparte îl adresez doamnei director, Elena Godovaniuc, și doamnei director adjuncat pentru instruire, Elena Suvac. Dumnealor m-au încurajat mereu și m-au ajutat cu răspunsuri la orice întrebare.

– Ce metodă sau abordare pedagogică vi se potrivește cel mai bine în lucrul cu elevii?

– Fiecare elev este o personalitate în dezvoltare. Iar abordarea centrată pe elev, susținută de învățarea activă este cea care mi se potrivește cel mai bine și dă cele mai bune rezultate la limba română. Îmi propun ca fiecare oră să fie un spațiu de dialog și reflecție, nu doar de transmitere de informații. Limba română este o disciplină care ne oferă ocazia să dezvoltăm competențe esențiale: gândirea critică, exprimarea clară și argumentată, sensibilitatea literară, dar și empatia și capacitatea de a înțelege puncte de vedere diferite. Tocmai de aceea, aleg frecvent metode active – conversația euristică, învățarea prin descoperire, lectura interactivă sau dezbateră – care îi implică pe elevi și le oferă ocazia să-și exprime ideile. În același timp, sunt conștientă că ei au niveluri diferite de înțelegere, stiluri de învățare diverse și ritmuri proprii. În contextul actual, consider că este important să îmbin metodele tradiționale cu resurse digitale moderne, care cresc motivația școlarilor. În plus, cred cu tărie că empatia, respectul și o relație de încredere între profesor și elev sunt fundamentale pentru un act educațional de calitate.

– Ce înseamnă pentru dumneavoastră să fiți mai mult decât profesoară – să fiți sprijin, ghid și mentor ca dirigintă a unei clase de a V-a?

– Înseamnă să devin un reper stabil într-o perioadă de transfer major pentru elevi. Ei vin din ciclul primar, unde au avut o singură învățătoare, și ajung într-un sistem

nou, cu profesori diferiți, cerințe mai mari și multe necunoscute. Tocmai de aceea, consider că rolul dirigintei este unul esențial în echilibrul emoțional și adaptarea elevilor la gimnaziu. Când mi s-a propus să fiu dirigintă la clasa a V-a, am fost puțin sceptică, conștientă fiind de faptul că este o responsabilitate imensă. Însă acum, alături de ei, mă simt mai încrezătoare și înțeleg că evoluăm împreună. Simt un atașament reciproc și pot spune cu mândrie că mă bucur de fiecare dată când aud: „Așteptăm să discutăm cu diriginta.” Nu în ultimul rând, îmi asum la modul cel mai serios comunicarea cu părinții, colaborarea cu ceilalți profesori și medierea situațiilor delicate – totul pentru binele copilului. A fi dirigintă la clasa a V-a este o responsabilitate profund umană, dar și o oportunitate frumoasă de a contribui la dezvoltarea armonioasă a unor suflete aflate la început de drum. Mă simt onorată și motivată să fiu alături de ei nu doar ca dascăl, ci și ca personalitate.

– Cum reușiți să mențineți vie motivația și dragostea elevilor pentru limba română?

– Acest lucru, desigur, poate fi o provocare, având în vedere că, uneori, elevii pot considera limba română ca pe o disciplină dificilă sau „neinteresantă”. Totuși, știu că există mai multe abordări prin care un

profesor poate transforma învățarea limbii române într-o experiență captivantă și relevantă. De asemenea, este important să faci învățarea interesantă și accesibilă. Implicarea activă a copiilor în procesul educațional, folosirea tehnologiei și promovarea unui mediu pozitiv și creativ sunt cheile succesului. Dacă elevii simt că limba română le poate deschide uși și îmbogăți viața, vor deveni mult mai motivați s-o învețe cu drag și pasiune.

– Ce rol are empatia în relația cu elevii, mai ales la clasele primare?

– Eu cred că are un rol foarte important. Prin empatie, reușesc să înțeleg ce simte un copil dincolo de comportamentul lui – fie că este timid și retras, fie agitat sau impulsiv. Asta îmi permite să răspund nevoilor lui reale. De exemplu, un copil care nu-și face tema nu trebuie certat automat, ci ascultat: poate are o problemă acasă, poate e nesigur pe el sau are nevoie de o altă abordare. Empatia mă ajută să creez un mediu sigur, în care elevii se simt acceptați și valorizați, indiferent de ritmul lor de învățare. Astfel, copiii învață să aibă încredere în sine, să-și exprime emoțiile și să dezvolte relații sănătoase cu colegii.

– Ați lucrat și cu preșcolari. Ce v-a învățat această experiență despre nevoile celor mici?

– Da, pentru a mă descoperi am încercat să văd lumea și prin altă prismă, am activat doi ani la o instituție privată cu copii mici. Lucrul cu preșcolarii m-a învățat, mai presus de toate, să văd copilul ca pe o ființă completă, cu nevoi emoționale, cognitive, sociale și fizice interconectate. Este o vârstă în care totul se învață prin joc, prin simțuri, prin relație și prin iubire. Experiența cu cei mici m-a făcut să înțeleg că nevoia de siguranță emoțională, de afecțiune, de rutină și de încurajare este esențială pentru orice formă de învățare. Am mai învățat că un copil mic nu poate învăța dacă este temător, obosit, flămând sau neliniștit. De aceea, climatul din grupă – tonul vocii, privirea, răbdarea, gesturile – contează enorm. Fiecare reacție a adultului poate stimula sau, dimpotrivă, bloca deschiderea copilului spre învățare. Cred că fundația unei educații sănătoase începe în grădiniță, iar educatorii au un rol major în felul în care copiii percep școala și pe ei înșiși ca viitori elevi.

– Cum reușiți să îmbinați exigența cu blândețea în sala de clasă?

– Aceasta ar presupune să stabilești reguli clare și consecvente, dar și aplicare. Încă de la începutul anului stabilesc, împreună cu elevii, un set de reguli și așteptări comportamentale. Exigența vine din faptul că țin la calitate, la implicare și la respect reciproc. Dar nu ridic vocea pentru a impune autoritatea, ci folosesc dialogul, tonul ferm și atitudinea calmă. Blândețea o arăt prin faptul că ascult, nu judec, că ofer sprijin atunci când elevul greșește și încurajez progresul, nu doar performanța. Nu mă grăbesc să etichetez, ci încerc să înțeleg cauza unui comportament sau a unei dificultăți, căutând împreună soluții. Cred că respectul real nu se bazează pe teamă, ci pe încredere.

– Cum este să fii o profesoară tânără într-un sistem educațional în care mulți colegi au deja ani buni de experiență?

– O mare parte din colegii de astăzi sunt foștii mei profesori. Să revin ca tânăr specialist a fost, în același timp, o provocare și o oportunitate. Pe de o parte, simți că pornești la un drum într-un cadru bine conturat și trebuie să dovedești că poți oferi ceva, chiar dacă nu ai

zeci de ani în spate. Pe de altă parte, ai șansa de a învăța direct de la oamenii care cunosc sistemul mult mai bine, care au trecut prin munca depusă cu diverse generații de elevi și-ți pot oferi sfaturi valoroase.

– Ce aduce nou în școală generația tânără de pedagogi?

– Aduce o serie de schimbări și perspective noi în educație, influențate de contextul digital, transformările sociale și nevoile actuale ale elevilor. Tinerii pedagogi sunt, de obicei, mai flexibili și adaptabili la schimbările rapide din societate și educație. De la schimbările legislative și curriculare, la crizele sociale și economice, ei sunt mai dispuși să-și ajusteze metodele și stilurile de predare pentru a răspunde nevoilor actuale ale elevilor și ale comunității. Totodată, tinerii profesori sunt mai înclinați să colaboreze între ei, dar și cu alți profesioniști din domeniul educației (psihologi, consilieri, asistenți sociali). Această cooperare poate îmbunătăți abordările pedagogice și crea o rețea de sprijin mai solidă pentru elevi.

– Cum reușiți să vă conectați cu elevii, având o vârstă relativ apropiată de a lor?

– Acest lucru poate fi un avantaj semnificativ, dar și o provocare, deoarece este important să găsești un echilibru între a fi o autoritate în fața lor și a menține o relație deschisă, prietenoasă. Fiindcă, în pofida apropierii de vârstă și a relației prietenoase, este important să-ți păstrezi autoritatea. Este esențial ca elevii să știe că, în ciuda unui mediu relaxat, tu ca profesor rămâi un lider în clasă și ai responsabilitatea de a le ghida învățătura. Stabilirea unor limite clare este crucială pentru a menține respectul reciproc. Succesul în conectarea cu elevii se bazează pe construirea unei relații de respect și încredere, în care să fii model de autenticitate. Împărtășirea intereselor comune, utilizarea tehnologiei în mod creativ și menținerea unui climat de învățare deschis și sprijinitor, cred că vor întări relația cu elevii și vor contribui la un proces educațional mai eficient.

– Ținând cont de faptul că, în special în mediul rural, profesorii sunt tot mai puțini, cum vedeți rolul cadrului didactic în comunitatea de azi?

– De o importanță crescândă. Ei nu doar că formează viitorii adulți ai societății, ci joacă și un rol activ în dezvoltarea comunității, în protejarea valorilor locale și în susținerea tinerelor generații. Pot spune că, în mediul rural, relația dintre profesor și familie este adesea mai strânsă decât la oraș. Pedagogii pot colabora cu părinții pentru a sprijini educația copiilor și pentru a identifica și soluționa provocările cu care se confruntă elevii în activitatea lor zilnică. Astfel de parteneriate sunt esențiale, mai ales în satele unde părinții dispun uneori de mai puține resurse sau informații pentru a-și susține copiii în procesul educațional.

A intervievat

Silvia ȚURCAN

„Muzeele modelează viitorul”

De Ziua Internațională a Muzeelor, sărbătorită la mijlocul lunii mai, aceste instituții și-au întâmpinat cu drag vizitatorii și în țara noastră, deschizându-și larg porțile atât ziua, cât și pe timp de noapte. Astfel, împătimitii de vechile tradiții strămoșești, dar și de cultura și expresia artistică contemporană, au avut posibilitatea să participe gratis la un șir de evenimente desfășurate sub genericul „Muzeele modelează viitorul”.

În R. Moldova, seria de activități a început pe data de 16 mai a.c., odată cu Gala Diplomatiei Muzeale găzduită de Muzeul Național de Istorie a Moldovei, în cadrul căreia angajaților din domeniul patrimoniului cultural le-au fost decernate diplome pentru dedicație și profesionalism. Evenimentele prilejuite de Ziua Internațională a Muzeelor s-au derulat și în cadrul filialelor muzeale Conacul cu parc Carabet Balioz, Rezervația peisagistică Saharna, Țipova și Muzeul Satului.

Iar pe 17 mai s-a celebrat Noaptea Europeană a Muzeelor, fiind organizate expoziții, ateliere pentru doritorii de diferite vârste, spectacole coregrafice, de teatru și muzică, proiecții de film, performance-uri

poetice, târguri de meșteșugari, tururi ghidate, demonstrații interactive etc. Așadar, muzeele naționale și regionale, diverse conace istorice și spații comunitare s-au transformat în veritabile centre de inovație, dialog și creativitate, pentru a promova patrimoniul național și a aduce publicul mai aproape de instituțiile muzeale.

De asemenea, vizitatorii au fost invitați să participe la expoziții tematice și vernisaje speciale, care pun în valoare patrimoniul local și internațional. Un alt punct de atracție au fost atelierile de creație dedicate copiilor, adolescenților și adulților, unde ei au avut fericita ocazie să descopere meșteșuguri tradiționale și tehnici artistice moderne.

Expoziții la Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală

La Chișinău, sute de oameni au participat la activitățile pregătite de Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală. De spus că instituția și-a întâmpinat vizitatorii cu proiecții de film documentar, recitaluri muzicale și ateliere de ordin cultural. Totodată, au fost organizate acțiuni aflate sub semnul genericului internațional al anului „Viitorul muzeelor în comunități în continuă schimbare”.

„Oamenii vin fiind atrași de programul nostru de activități. Noi avem un public fidel căruia îi place patrimoniul natural și cel imaterial. Vizitatorii, de la an la an, sunt tot mai interesați de expoziții, examinează piesele de patrimoniu. Asta și este scopul acestui eveniment – de a educa publicul și de a-l atrage în tot ceea ce înseamnă patrimoniu și etnografie”, a remarcat Petru Vicol, directorul Muzeului.

Un eveniment memorabil l-a constituit punerea în scenă a unui spectacol de Teatrul „Vocea Tăcerii”, oferind o formă de expresie mai puțin obișnuită, prin limbajul non-verbal al gesturilor și emoțiilor. A urmat vernisarea expoziției „Muzeul Casa Părintească – un sfert de veac în beneficiul comunității”, Tatiana Popa, fondatoarea acestui muzeu, prezentând împreună cu Ansamblul „Doruleț”, un maiestuos recital de romanțe.

În același timp, s-au organizat felurite ateliere de creație – țesut, olărit, broderie, modelaj în sticlă, decorare de biscuiți și ambalaje de ciocolată, string art, creație

tradițională, fotografie și concursuri interactive în Grădina Botanică a Muzeului Național de Etnografie și Istorie Naturală. Iar cu sprijinul partenerilor educaționali și culturali s-au desfășurat ateliere pentru copii și alte persoane cu necesități speciale.

Evenimente deosebite la Muzeul de Artă

La Muzeul de Artă al Moldovei vizitatorii s-au bucurat de vernisaje, momente muzicale live și diverse ateliere, instructive și distractive, pentru copii. Potrivit spuselor organizatorului evenimentului, a fost una dintre puținele nopți în care acest muzeu prinde viață în întuneric, iar arta e pusă în valoare altfel. De fapt, publicul devine parte a expozițiilor și simte emoția di-

În același timp, muzeele din marile orașe de peste Prut – București, Iași, Cluj-Napoca, Brașov, Timișoara ș.a. – au organizat expoziții nocturne, spectacole de teatru, concerte, tururi în limbi străine și proiecții video-mapping. Evenimentele au fost coordonate de Rețeaua Națională a Muzeelor din România, reunind sute de instituții muzeale.

În ziua următoare, activitățile au continuat cu felurite expoziții (permanente și temporare), precum și cu programe familiale educative și recreative, implicând întreaga rețea muzeală din R. Moldova. De remarcat că în acest an, conceptul de „Muzeu virtual” a fost introdus oficial în legislația națională, marcând accesul extins la patrimoniu, prin mijloace moderne și facilitând tranziția spre digitalizare.

Reamintim că Noaptea Europeană a Muzeelor a fost lansată în anul 2005 de către Ministerul Culturii din Franța și este patronată de Consiliul Europei, Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (UNESCO) și Consiliul Internațional al Muzeelor (ICOM). În țara noastră, această inițiativă este celebrată începând din 2008. Noaptea Europeană a Muzeelor este sărbătorită în peste 30 de state de pe continent, cu scopul de a valorifica patrimoniul cultural și a consolida dialogul dintre comunitățile și muzee.

B. Iu.

Educație cu busola pe suflet și harta în mâini

Într-o lume în care procesul educațional tinde tot mai mult spre digitalizare, excursiile educative rămân un instrument esențial în vederea formării elevilor, oferindu-le contextul ideal pentru învățarea prin experiență directă. O astfel de activitate memorabilă a fost organizată de Colegiului pedagogic „Ion Creangă” din Bălți, extensiunea Lipcani, cu elevii din grupele SA 2301, ET 2302 și ET 2303, coordonați cu dedicare de profesoarele Tatiana Guțan, Nella Pădurari și subsemnata. Excursia a reprezentat un veritabil laborator în aer liber, unde Istoria și Geografia s-au împletit armonios într-o lecție de viață.

Prima destinație, **Mănăstirea Căpriana**, s-a constituit într-o lecție a spiritualității și a identității naționale, inaugurând călătoria cu o incursiune în profunzimile istoriei și ale credinței ortodoxe. Acest loc emblematic, care păstrează amintirea domnitorilor moldoveni și a epocilor de glorie culturală și spirituală, le-a oferit elevilor prilejul de a înțelege importanța reli-

giei pentru conturarea identității naționale. Reflecția asupra valorilor morale și tradițiilor ortodoxe a fost însoțită de aprecierea arhitecturii medievale și a atmosferei sacre, transformând simpla vizită într-o adevărată lecție de educație civică și morală.

Din sfera patrimoniului cultural, elevii au trecut în lumea biodiversității, prin vizitarea **Zoo-Club-ului**, întruchipare a ecologiei aplicate și bucuriei descoperirii. Această etapă a excursiei a fost

marcată de entuziasm și curiozitate, oferind o experiență directă de învățare despre ecosisteme, adaptarea speciilor și responsabilitatea omului față de natură. Contactul direct cu fauna – fazani, porumbei, lebede, cai, iepuri ș.a. – și informațiile furnizate de ghizi au făcut din tema ecologiei un subiect viu, relevant și atractiv pentru tânără generație, consolidând conștiința ecologică și empatia față de toate formele de viață.

Ultima destinație, **Conacul Manuc Bei**, a căpătat semnificativă nuanță a unei lecții interdisciplinare de istorie și artă, constituind o veritabilă fereastră spre viața aristocrației din secolul al XIX-lea. Așadar, elevii au fost invitați să observe nu doar frumusețea arhitecturală a clădirii, ci și contextul istoric și cultural în care aceasta a fost construită. Povestea conacului, stilul arhitectural, mobilierul și decorul au deschis un dialog interdisciplinar între istorie, arte și arhitectură. Elevii au putut astfel să înțeleagă mai bine legăturile dintre

trecut și prezent, dar și importanța conservării patrimoniului pentru generațiile viitoare.

Învățarea prin experiență este o strategie eficientă și memorabilă pentru elevi, demonstrând o dată în plus valoarea educației într-un stil modern și interactiv. Vizitarea unor locuri emblematice din punct de vedere istoric, cultural și natural a avut un impact profund pentru dezvoltarea competențelor transdisciplinare ale elevilor: spiritul critic, capacitatea de a face conexiuni între informații, sensibilitatea față de mediu și patrimoniu.

Prin astfel de activități extra-curriculare, școala reușește să iasă din limitele clasei și să transforme învățarea într-un proces viu, relevant și captivant. Această excursie nu a însemnat doar o excursie geografică, ci și o adevărată călătorie formativă, în care fiecare pas a fost o lecție de învățat, iar fiecare oprire – un nou prilej de reflecție și cunoaștere.

Elena MINCIUC,
profesor de istorie și geografie,
Colegiul pedagogic
„Ion Creangă”, Bălți,
extensiunea Lipcani

Intellectualul: lumină sau umbră?

Într-o lume grăbită, în care viteza informației pare să fi înlocuit profunzimea reflecției, chestiunea privind locul și rolul intelectualului în societate devine mai actuală ca oricând. Mai avem nevoie de intelectuali? Și dacă da, ce așteptăm de la ei?

În accepțiunea clasică, intelectualul nu este doar un om cu diplome sau cunoștințe vaste într-un domeniu anume. Este, mai presus de toate, o conștiință, un reper moral și un spirit critic. O voce care, în loc să urmeze gloata, îndrăznește să o conducă. El nu se lasă pradă aplauzelor facile și nici nu se supune, din comoditate, gândirii șablonarde. Misiunea sa este aceea de a observa, a înțelege, a analiza și a vorbi, uneori chiar și când vocea i se pierde în vânt, aido-ma strigăutului în pustiu.

Rolul intelectualului a fost dintotdeauna unul de model social, de echilibru, dar și de provocare. El e puntea dintre trecut și viitor, dintre rațiune și emoție, dintre realitatea concretă și idealurile spre care tind de o societate. În vremuri de criză – politică, socială sau morală – intelectualul devine un barometru, un far, spre care se îndreaptă cei rătăciți. Atunci când tăcerea devine complice, el trebuie să vorbească.

Astăzi, însă, locul și rolul său este mai contestat ca oricând. În era rețelelor cu pretenții de socializare, în care oricine are o platformă și o părere de amator, vocea intelectualului riscă să fie înecată în zgomotul general. Însă tocmai acum este nevoie de ea. Nu pentru a impune idei de-a gata sau a dicta, ci pentru a ne învăța *cum* să gândim și cum să ajungem la judecăți de valoare. Pentru a pune întrebări, uneori și incomode. Pentru a provoca discuții, nu pentru a le închide.

Mai este loc pentru intelectual în societatea contemporană? Cu siguranță, da! Dar nu oricum. Nu ca manechin prăfuit, pus în vitrină, ci ca participant activ la construcția

Gheorghe ȘALARU,
profesor școlar

unei lumi mai educate, mai responsabile și conștiente. Avem nevoie de voci limpezi, profunde, de repere morale, de oameni care să ne ajute să vedem mai departe de agitația zilnică. Intelectualul nu e un privilegiat rupt de lume, ci un martor ocular, atent, al acesteia. Un om între oameni. Iar atunci când își asumă acest rol cu onestitate, devine nu doar un observator, ci și un actor important și un ferment al schimbării spre bine.

Istoria, literatura și realitatea ne oferă numeroase exemple de intelectuali care au ales să fie valeți de curte, pe rol de toboșari ai puterii, de bufoni și clovni servili. Dar adevărații intelectuali nu au acceptat rolul de lachei, gorniști sau servitori ai mai marilor zilei, de simpli spectatori ai lumii, ci au coborât în agora, asumându-și riscul de a spune adevărul, de a lansa idei de reînnoire a lumii, de a deveni călăuze pentru mulțimile îndochinate sau nedreptățite.

În literatura universală, opera lui **Albert Camus** este emblematică. Filosof, scriitor și jurnalist, Camus nu a scris doar despre absurditatea și condiția umană, ci a luat atitudine fermă împotriva totalitarismului, indiferent de forma lui. A refuzat compromisurile ideologice, chiar dacă asta l-a izolat în epocă. Pentru el, intelectul nu era un refugiu, ci o armă împotriva abuzurilor și nedreptății.

În spațiul românesc, un exemplu luminos rămâne **Nicolae Iorga** – istoric, scriitor, profesor și om politic. Nu s-a mulțumit cu activitatea de cabinet, ci a fost profund implicat în viața cetății, ajungând până la funcția de prim-ministru. Cuvântul său era ascultat și respectat, pentru că venea dintr-o minte vastă, dar și dintr-o inimă care bătea românește. A fost ucis de niște smintiți fanatici pentru opiniile sale – dovadă că vocea intelectualului poate fi și foarte periculoasă pentru cei care urăsc adevărul, dreptatea și gândirea liberă.

În literatura basarabeană, opera lui **Grigore Vieru** se ridică deasupra timpului. Poet al neamului, dar și un adevărat intelectual-tribun, Vieru a ales să lupte prin poezie și cuvânt pentru deșteptarea poporului, pentru Limba Română, identitate și libertate, într-un context istoric în care a face acest lucru însemna un act de curaj și sacrificiu. A fost mai mult decât un poet – a fost un luptător pentru cauza națională, un îndrumător al maselor largi și o conștiință de primă mărime, care își îmbărbăta poporul să devină liber și demn pe pământul strămoșesc.

Acești oameni nu s-au căpătuțit, nu au folosit prestigiul intelectual pentru avantaje personale, ci l-au transformat într-un angajament față de societate. Ei au înțeles că tăcerea este adeseori o formă de complicitate și că adevăratul rol al unui intelectual este acela de a spune adevărul, chiar și atunci când doare și lovește tiranii.

Astăzi, în fața superficialității, incompetenței și a cinismului social, ne putem întreba: Câți dintre noi mai avem curajul acestor modele? Câți dintre intelectuali actuali mai aleg să fie faruri, și nu umbre? În peisajul contemporan, locul și imaginea intelectualului riscă să fie devalorizate definitiv sau aruncate în derizoriu. De exemplu, în Republica Moldova, circa 300 de scriitori,

oameni de creație, artiști, cinești și intelectuali anonimi beneficiază de **indemnizații viagere oferite de stat** – adică, milioane de lei din buget pentru o contribuție îndoielnică la „iluminarea poporului”. Între beneficiarii de **10-15 mii de lei lunar ca supliment la pensie** – nu găsim niciun învățător, savant, profesor sau medic. O discriminare vădită față de alte categorii și profesii. Inevitabil, această practică ridică mai multe întrebări, iar una din ele ar fi: este aceasta o formă de apreciere reală sau e o modalitate subtilă de a reduce la tăcere intelectualitatea, de a corupe și cumpăra vocile critice din Uniunile de creație?

Nu puțini sunt acei intelectuali care, după ce au participat la renașterea națională, la mișcarea de eliberare sau la promovarea identității românești, au ales apoi confortul unei recunoașteri formale în locul unui angajament activ față de societate. De aici și riscul unei tranziții: de la intelectualul responsabil și combativ la **intelectualul decorativ** – acela care produce „opere” pentru maculatură, scrie festiv, apare la evenimente oficiale, se căciulește în fața șefilor și nu mai incomodează pe nimeni.

Această realitate nu diminuează și nici nu anulează contribuția și meritele unor adevărați oameni de creație, a căror operă a devenit un bun public, reprezentativ pentru popor și R. Moldova. Însă indemnizațiile viagere date cu hurta Uniunilor de creație, pun reflectorul pe o dilemă morală: **poate un intelectual să-și păstreze libertatea, spiritul critic și independența într-un sistem care îl răsplătește pe viață? Or, indemnizațiile se dau pentru tăcere, cosmetizarea realităților și elogiarea gratuită a șefilor?** Răspunsul îl dă fiecare, prin alegerile și reperiile sale de etică socială.

Pe fundalul acestor realități, cu atât mai mult strălucesc figurile celor

care au ales să rămână loiali adevărului, nu funcțiilor, onorurilor sau indemnizațiilor viagere. Intelectualul autentic nu e cel care se milogăște de a fi răsplătit și decorat, ci cel care, chiar și fără recompense și decorații, a lăsat o urmă în conștiința publică. Adevărata recunoaștere nu vine prin indemnizații, ci prin memoria colectivă care nu uită vocea celor care au avut curajul să spună ce alții doar gâdesc.

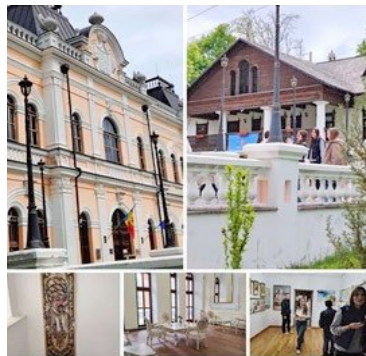
Astăzi, poate mai mult ca oricând, avem nevoie de intelectuali care să nu se lase cumpărați sau ademeniți de onoruri, de tăcere confortabilă sau de funcții remunerate solid din banii publici. Avem nevoie de oameni care să respecte adevărul și poporul necăjit, să gândească liber, să scrie sincer și să vorbească cu demnitate – nu în slujba unui partid, a unui regim sau a unei ideologii, ci în serviciul oamenilor, dreptății și al binelui comun.

Societățile se clădesc sau se prăbușesc nu doar prin deciziile politicienilor, ci și prin vocea – sau absența – intelectualilor. Tăcerea lor poate costa o națiune decenii de înjosire și robie. Curajul lor poate trezi o generație, poate făuri o societate mai bună și umană.

Așadar, rolul intelectualului nu este acela de a căuta profituri individuale „la curtea împăratului”, ci de a fi vocea celor mulți și nedreptățiți. Să fie pentru poporul său, nu doar pentru sine. Să nu caute de a fi aplaudat, ci de a fi **ascultat**. Nu de a se adapta și tăcea, ci de a **gândi liber și provoca**. Iar în aceste vremuri de polarizare, confuzie, incompetență și criză morală, e nevoie, mai mult ca oricând, de voci oneste, de intelectuali care să lumineze, să îndrume și să inspire poporul.

Nu tăceți. Nu vă retrageți. Nu vă fie frică. Nu vă vindeți. Pentru că, fără voi, adevărul umblă cu capul zdrobit, cuvântul rămâne gol, iar societatea – oarbă.

Образовательная экскурсия как метод освоения культурного наследия

Кэприана – главный монастырь Молдовы

Учащиеся смогли посетить первый форпост молдавской культуры и узнать историю его создания. С восхищением ребята гуляли по территории монастыря и изучали архитектурный комплекс православных храмов. Комплекс занимает обширную территорию, включая небольшое озеро. Внутри храм богато украшен иконами, фресками. Рядом с монастырем стоит легендарный дуб Штефана Великого.

“ZooClub” село Бардар – страусиная ферма

В “Зооклубе” много видов птиц и животных. Учащиеся педагогического колледжа получили большое удовольствие от его посещения. Многих животных и птиц увидели впервые. Их радовали странные создания, смешные экзотические свиньи, агрессивные страусы и милышки кенгуру. Зверей можно было покормить, на лошадке покататься. Все здесь впечатлило и обогатило познанием.

По дороге на ферму есть еще два интересных места: аквапарк и винзавод.

Дом Манук Бей

Манук Бей оставил в наследство красивый дворец. Ребятам удалось погулять по территории усадьбы. Строение поразило своими широкими проемами окон, лоджий, фасадской скульптурой. Прошлись по залам дворца, которые оформлены в разных стилях: турецком, армянском, молдавском. Усадьба поразила своей роскошью. Учащиеся с удовольствием и интересом рассматривали различные экспозиции. И, конечно, впечатлили подземные коридоры. Подземные улицы находятся на глубине трех метров, в которые спустились и учащиеся.

Сегодня сохраняя традиции, мы рассказываем об исторической культуре страны, о богатстве природы в её центре. Таким образом, экскурсия позволила решить:

- Целенаправленное изучение объектов культурного наследия.
- Приобретение опыта исследования памятников культуры и фауны.
- Формирование представлений о процессах и явлениях, находящихся отражение в объектах.

“Живое” взаимодействие с окружающим и культурой строится на личном наблюдении и формировании новых представлений, необходимых для профессии.

Нэлля ПАДУРАРЬ,
преподаватель дошкольной дидактики и психологии,
Педагогический колледж им. «Иона Крянгэ», г. Бэлць

Ziua Internațională a Familiei, sărbătorită în pași de joc și suflet la Liceul „M. Eminescu” din Chișinău

„În viață, cel mai de preț dar este familia – locul unde viața începe și dragostea nu se termină niciodată”

Familia Centrului Academic Internațional Mihai Eminescu (CAIME) este foarte mare, din ea făcând parte și partenerul acesteia, Instituția Publică Liceul Teoretic „Mihai Eminescu” din capitală. Am avut fericita ocazie de a participa în calitate de părinte la evenimentul dedicat Zilei Internaționale a Familiei, organizat de această instituție.

A fost o adevărată celebrare a familiei, printr-o serie de activități menite să unească generațiile și să arate cât de important este sprijinul reciproc. Copii, părinți și profesori au participat la activități educative, artistice și jocuri de echipă – fiecare moment exprimând legăturile puternice care ne unesc.

Cu acest gând în inimă, elevii claselor a II-a și a III-a, împreună cu părinții și cadrele didactice, au sărbătorit cu bucurie „Ziua Internațională a Familiei” celebrată în toată lumea pe 15 mai – un eveniment care pune în lumină valorile fundamentale ale societății: iubirea, apartenența, respectul și solidaritatea.

Un moment special a fost concursul sportiv „Starturi vesele”, în cadrul căruia elevii claselor a III-a, împreună

cu părinții lor, au dat dovadă de spirit de echipă și fair-play. Din fiecare clasă au participat câte cinci elevi și cinci părinți, iar energia, zâmbetele și entuziasmul au transformat competiția într-o adevărată sărbătoare a colaborării și bune dispoziții. La final, a câștigat prietenia, cu toții demonstrând că unitatea și sprijinul sunt cele mai mari victorii.

În calitate de părinte al unui elev din clasa a III-a „A”, am avut ocazia de a participa personal la această activitate și doresc să-i mulțumesc din suflet doamnei învățătoare Natalia Guțu pentru implicarea ei, dedicarea și grija cu care a planificat derularea serbării. Pe scurt, a fost o zi minunată!

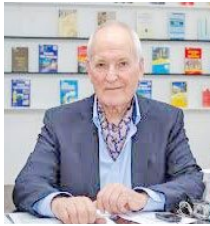
Mulțumim din suflet tuturor celor care s-au implicat cu drag în organizarea acestei zile: elevilor, părinților și profesorilor, care au arătat că împreună putem crea o comunitate unită și armonioasă. La mulți ani tuturor familiilor! Să rămânem uniți, să cultivăm iubirea și respectul în fiecare zi, pentru a le oferi copiilor noștri un exemplu frumos de urmat.

Nadejda COJOCARU,
șef sector CAIME

Scrierile lui Constantin Stere, o bogată sursă de cunoaștere

În vara anului 2023, cineva îmi-a făcut cadou volumul „Constantin Stere. Scrieri. Publicistică literară și filosofică”, fapt pentru care îi rămân foarte recunoscător. Dar și mai mult Editurii Știința, pentru colecția „Moștenire” din care face parte volumul, în 2024 la ea adăugându-se cele cinci culegeri de texte pe teme politice, lăsate de acest basarabean cu totul remarcabil.

Nicolae COJOCARU,
dr. in filosofie

clisiv în baza scrierilor lui Stere și a informației, pe alocuri critice, oferite în carte de editorul ei, Victor Durnea – să propun cititorilor prezentul text, care, evident, nu poate fi dat într-un singur număr al revistei. Dar și care, bineînțeles, nu pretinde nicidecum să înlocuiască cuiva citirea a însăși scrierile lui Stere, dacă dorește să-l cunoască mai profund.

1. Încep însă cu **ceva despre cum a ajuns subsemnatul la această temă neordinară**. E un mic detaliu, însă caracterizează și el – în aspect existențial – viața moldovenilor basarabeni sub regimul totalitar comunist. Din curtea casei părințești (mahalaua Testemânt a s. Coșernița, fostul județ Soroca) se vedeau bine, la depărtare de vreo 4-5 km pe linie dreaptă, vârfulurile unor plopi ce creșteau pe marginea șoselei de lângă s. Ciripcău. Era o cărare pe de-e dreptul în acea direcție și în cei 3 ani de școală medie la Soroca, la toate plecările de acasă și invers, am tot bățătorit-o. Apoi pe marginea acestui segment de șosea cu plopi urcam în (iar la revenirile acasă coboram din) caroseria unui camion de ocazie, lângă o singură curte aflată acolo pe partea dinspre Est, cu o casă mult deosebită de cele de pe partea opusă a șoselei. Auzisem anterior acasă de numele Constantin Stere (tata fusese membru al unuia din partidele întemeiate de el) și că acea casă (în care pe atunci se afla o subdiviziune a serviciului de exploatare a drumurilor) îi aparținuse. Dar mai mult nu-mi amintesc ca – nu numai în acei ani de școală medie, ci și de studenție la Istorie(!), ba și încă timp de aproape două decenii – să fi auzit de la cineva ceva referitor la C. Stere. Nu știu dacă de vină a fost doar frica de posibile urmări pentru faptul de a fi discutat ceva despre **acest nume, pe atunci tabu**, sau lipsa de informații ori, nu mai puțin, și ignoranța, și indiferența.

Abia în primăvara 1977, la o întâlnire ocazională în preajma Academiei de Științe cu filologul Nicolae Raievschi, dânsul, cu o voce foarte timidă și tot urmărind dacă nu cumva și altcineva îl putea auzi, mi-a spus că cercetătorul științific Ion Vasilenko, fiind din toate părțile înghimpat pentru că publicase un articol despre C. Stere, își pusese capăt zilelor... (După prăbușirea regimului sovietic s-a scris că, în realitate, cauza acelei morți tragice a rămas o taină, dar și că nu se exclude ca acel aprip apărator al limbii române, învinuit mereu de naționalism și hărțuit, să fi fost terminat de cei pe atunci cu misiunea respectivă.)

Apoi, mult mai încoace, am citit atent monografia despre C. Stere, scrisă de acad. Haralambie Corbu. Cunoșcându-i pozițiile, dacă nu greșesc, antiunioniste, mă interesa dacă nu cumva autorul descoperise undeva măcar ceva ce ar fi putut da de înțeles cum că Stere și-ar fi exprimat și unele regrete pentru faptul că Basarabia revenise la sânul românimii, schimbare la care el contribuise enorm. Nu am găsit, fiindcă autorul câștig, evident, nu putea descoperi la Stere așa ceva, adică ceva ce cred cu fermitate că nu a existat.

2. Textele acestor scrieri **impresionează profund prin însăși diversitatea de subiecte** ce îl preocupau pe C. Stere, inclusiv încă în anii tinereții.

Impresionează cu deosebire pentru că el, un licean la Chișinău, arestat în decembrie 1884, pe când își susținea Bacul, și până în februarie 1892 în surghiunul siberian ținut „între 18 și 28 ani, anii când se formează un om, în condițiuni cu totul anormale”, abia în ianuarie 1893 – după ce i se oferise pașaport cu drept de ieșire din imperiu și, în decembrie 1892, împreună cu soția se instalase în România –, a devenit student la Facultatea de Drept a Universității din Iași (fără a-și fi putut prezenta diploma de Baccalaureat). Deci, putem spune că **și-a clădit intelectual personalitatea în mare parte ca autodidact**, însușind și durele lecții ale vieții, dar și prin multă muncă dezvoltându-și neordinarele aptitudini cu care, fără îndoială, era înzestrat. Apoi, în România, a desfășurat o vastă activitate jurnalistică, încă din studenție.

În februarie 1892 din surghiun i se permiseseră un concediu de patru luni, pentru a-și revedea tatăl bolnav. Apoi acest termen i-a fost dublat, după care i-a expirat pedeapsa și a fost eliberat. Îmi scapă unde am citit informația cum că cineva a descoperit în arhivă un demers al lui Stere prin care se dezicea de pozițiile sale antițariste, grație căruia i s-a permis concediul.

A devenit **licențiat în drept, avocat**. A fost câțiva ani **profesor** la Alma Mater, iar ceva timp – și **rector** al ei. Însă, din cauza pozițiilor sale germanofile, care provocaseră greve studențești, a fost nevoit să demisioneze (februarie 1916). Încă până la declanșarea războiului mondial, **dorind fierbinte ca înfrângerea Rusiei să aducă eliberarea Basarabiei** (poziție pe atunci susținută și de alți politicieni), Stere a argumentat **consecvent rațiunea intrării României în acel război de partea Germaniei**. Iar la ocuparea capitalei de către germani el și câteva alte personalități de vază au rămas în București. Acest lucru a generat consecințe pentru cariera sa politică ulterioară. Dar și o atitudine nefavorabilă din partea diverselor cercuri înalte ale societății. Manifestată inclusiv (octombrie 1918) în respingerea candidaturii sale pentru alegerea în componența Academiei Române. Cu deosebire prin împotrivirea cea mai categorică a marului istoric, acad. Nicolae Iorga, care a amenințat cu părăsirea rândurilor membrilor Academiei. Poziția în problema războiului i-a mai și adus învinuirea, în 1919, de colaboraționism, cu arestarea sa, într-o lună, e adevărat, fiind eliberat de către I. C. Brătianu. A emigrat în Elveția, dar a revenit în câteva luni, reluându-și participarea intensă la viața politică. Iar de prin 1923 a revenit mai activ și la scris.

În broșura cu titlul *Un caz de conștiință*, Stere a explicat motivația pozițiilor sale de până și din anii războiului. În câteva cuvinte, situația a fost așa: cu mult înainte de război și în ajunul lui nu doar liderii românilor ardeleni, ci și ministrul de Externe al Regatului erau pentru ca România să lupte de partea Puterilor Centrale, pentru a elibera mai întâi Basarabia.

Dar mai apoi toți au tăcut, iar Stere, pentru că a avut curajul de a-și menține public acea poziție, a fost declarat trădător...

Stere a contribuit decisiv la redactarea și adoptarea Actului Unirii Basarabiei cu Țara-Mamă. A fost un timp scurt și președinte al Sfatului Țării (din aprilie, 1918, înlocuindu-l pe Ion Inuleț, devenit la București ministru al Basarabiei). La elaborarea Constituției din 1923, ca specialist în dreptul constituțional, a propus o proprie redacție a textului ei, dar n-a fost acceptată. A fost **deputat al Parlamentului** și anterior, apoi și în multe legislații de după 1918, fiind ales **din partea provinciei natale, uneori în 2, 3 sau chiar 4 județe**. Dar în afară de prefect de Iași – pentru scurt timp, în 1907 – în alte posturi politice n-a fost numit (Stere se autoironizează undeva, amintind că a rămas un *veșnic ministeriabil*, precum era considerat de unii. Iar în alt loc scrie că „e un bărbat de stat care, ca toți bărbații de stat, vrednici de acest nume, crede că România va rămâne „la marginea prăpastiei” cât timp destinele ei nu-i vor fi încredințate d-sale...”.

Pe parcursul anilor, activitatea i-a fost legată de mai multe partide. A colaborat ba cu unul, ba cu altul dintre cele două partide istorice (*Conservatorii*, dar mai ales, *Liberarii*), în funcție de a cărui poziții le considera mai favorabile pentru țară. Iar pe unele partide le-a și înființat sau (și) le-a unit cu altele. În acest temei, cineva menționează că Stere „a furnizat programe și idei pentru trei partide”. Astfel, în 1921 a devenit membru al conducerii *Partidului Țărănesc*. În 1924-26 a contribuit la fuzionarea acestuia cu Partidul Național, transformat astfel în *Partidul Național Țărănesc*, el fiind considerat **părintele spiritual al acestuia**. Însă, pe motivul poziției sale în timpul războiului, lui Stere nu i s-a dat un loc în organele de conducere (ca asta să nu fi dăunat influenței partidului). Apoi, în 1930, la marcarea împlinirii a 12 ani de la unirea Basarabiei, în semn de protest față de prezența lui Stere în loja oficială, trei generali au părăsit sala. În scurt timp, pentru a nu fi nevoit să reprobe gestul ofițerilor, ministrul de Război a demisionat. Iar pentru că majoritatea colegilor nu l-au susținut pe Stere, el, la rândul său, și-a dat demisia din acel partid.

În 1931 mai mulți deputați basarabeni în frunte cu Stere au format *Partidul Țărănist-Democrat*, care în 1933 a fuzionat cu altul, devenind *Partidul Radical Țărănesc*. Dar, din toamna lui 1931, **fostul politician se va concentra tot mai mult asupra realizării intenției sale de a încredința hârtiile ceea ce avea depozitat în mintea sa și ce se va numi romanul în preajma revoluției** (de 8 volume, apărute între februarie 1932 și martie 1936).

Stere mai și ducea – din iunie 1918 când s-a recăsătorit – o viață interesantă de **arhitect al unui minunat parc** de la Bucov, situat la vreo 9 km de Ploiești (unde la venirea sa creșteau doar câteva sălcii bătrâne, el făcându-l cu mulți pomi și altă vegetație, o mare parte de unicat, exotică, dar și cu sere, pline și iarna de flori). Moșia avea vreo 300 de hectare. Era averea noii sale soții, o văduvă pe nume *Aneta Radovici*. În ajun, Stere a divorțat de prima sa soartă, cu care era căsătorit din 1885. Îndepărtarea de ea începuse încă în 1914. Chiar dacă *Maria* (născută *Grosu*) venise după el și în Siberia (Kurgan), unde li s-a născut primul fiu, divorțul va fi avut drept cauză, precum e indicat undeva în acest volum, și faptul că a lor căsătorie a fost una fictivă, încheiată la propunerea ei, în scopul de a scăpa astfel de tutela părinților (după legea Rusiei țariste,

o fică necăsătorită se afla obligatoriu sub tutela tatălui său).

3. Textele din: **Constantin Stere. SCRIERI. Publicistică literară și filosofică**, dimpreună cu minuțioasa scriere despre autor a editorului Victor Durnea, ne ajută să-l cunoaștem pe acest neobișnuit basarabean: **viziunile și preocupările** lui, multe din **cele prin ce a avut de trecut** până la revenirea sa din exilul siberian și după instalarea în România, precum și **activitatea sa**. Din această analiză, suplimentată de *Cronologie* și de *Note și comentarii* (pe tocmai 47 de pagini), aflăm succint și cele necesare despre istoria creării textelor incluse, a publicării și reeditării lor ulterioare. Majoritatea au fost scrise până prin 1910, când autorul era preocupat în temei de jurnalism, după care începea peste un deceniu de intensă activitate mai mult ca politician. Cartea include și câteva texte publicate după 1925, ca tematică și conținut ele, precum vom vedea, fiind mai deosebite.

Iar în final găsim o serie din **14 interviuri, foarte interesante**. În ele Stere relatează despre **munca asupra neobișnuitului său roman**. Dar și (la solicitarea insistență a unora dintre interviuatori) despre unele episoade ale vieții sale în România. Episoade la care, din dorința sa de a nu genera polemici, nu prea voia să revină și, cu atât mai mult, ca acele reveniri să fi fost detaliate sau făcute publice. Luate împreună, **impreziile interviuatorilor** despre Stere din ultimii ani de viață, ani ai scrierii și editării romanului său (1932-36) – chiar dacă, tot ce-i posibil, nu sunt lipsite de unele exagerări – **oferă valoroasa posibilitate de portretizare a personalității sale**, ceea ce ar putea fi și ca o foarte interesantă și de învățătură temă aparte. Portretizare privitoare atât la fizicul / chipul său cu – „capul lui de zimbrou rânit. Trupul lui încă voinic, ... **avea măreția vechii Moldove**, pâlît de venirea ceoasă a iernii” (556; din interviul de *Profira Sadoveanu*) –, cât și la caracterul său, trăsăturile psihice (deloc înspăimântătoare, precum credeau mulți dintre acei care nu-l cunoșteau, ci cu totul invers). Dar și la bogăția sa spirituală de care majoritatea politicianilor era (în spațiul românesc, e de adăugat, sunt și azi) foarte departe. Citez: „**Căți sunt oamenii politici care citesc...? D. Stere care este un cărturar, o adevărată enciclopedie ambulantă, a fost desigur un rătăcit în câmpul sterp al politicii. Și vasta D-sale personalitate l-a făcut inadaptabil. Originea decepțiilor aceasta este. Nu poți vorbi cu dl. Stere fără să nu te simți strivit de covârșitoarea D-sale personalitate. Este o încântare să-l ascuți... În domeniile cele mai diferite, același nesecat izvor de cunoștințe. Și după câteva ore, petrecute cu D-sa, te simți un altul...**” (521; dintr-un interviu de *Petre Mihail*).

În unison e aprecierea de Gh. Bezviconi: „**Rareori mi-a fost dat să observ împreunarea unei culturi atât de înalțătoare cu forța de personalitate a unui proeminent caracter politic**.” (515). Iar „secretul” acestei simbioze ni-l spune Stere însuși. Din care spuse înțelegem că era **un om al cârților nu doar citite, ci și asimilate**: „*Lectura este o maladie incurabilă, ca și scrisul*”... Ea, **consecințele ei**, „*crează personalitatea. Lipsa personalităților, a individualităților în domeniul partidelor politice, în viața parlamentară, în literatură, în finanțe, în „Alma Mater” este pricinuită tocmai de puțină lectură*” (486). E și această din urmă frază ca și când spusă despre noi, majoritatea românilor de azi...

(Va urma)

aprilie 2024 - aprilie 2025

Abordarea foametei organizate din 1946-1947 în RSS Moldovenească, la ora de istorie, prin studii de caz

Vlad PETROV,
student, anul III, specialitatea
Istorie și Educație civică,
Universitatea de Stat
„Alecu Russo”, Bălți

Un subiect dureros pentru istoria românilor este fenomenul foametei organizate din perioada 1946-1947, în fosta Republică Socialistă Moldovenească. Fiind o temă cu puternic impact emoțional, abordarea acesteia în cadrul lecțiilor de istorie necesită o pregătire temeinică din partea cadrului didactic și a metodelor utilizate. Abordarea „foametei” ca unitate de conținut în cadrul orelor de istorie poate fi efectuată prin diverse modalități: dezbateri, interviul, studiul de caz etc. În ajutorul profesorului, Ministerul Educației și Cercetării a pus anul acesta la dispoziție o serie de resurse utile în vederea promovării orelor dedicate fenomenului foametei organizate din RSS Moldovenească.

Pentru sensibilizarea și promovarea responsabilității cetățenești a elevilor și studenților din cadrul instituțiilor de învățământ, MEC a organizat, în intervalul 29 aprilie - 6 mai a.c., *Săptămâna dedicată comemorării victimelor foametei organizate în perioada 1946-1947*. Scopul unor astfel de manifestări educative reprezintă un imperativ al timpului, deoarece, prin intermediul unor asemenea evenimente, ies la iveală lucruri noi, informații care ani la rând au fost ținute în taină, care au ascuns în spatele lor durerea și istoriile de viață ale populației rurale din RSS Moldovenească. Studiul fenomenului foametei are un rol extrem de important în dezvoltarea societății și formarea unor viziuni argumentate privind evenimentele factologice specifice perioadei abordate. Un loc aparte în studiul acestui fenomen îi revine istoriei locale, care este de fapt cheia de legătură dintre evenimentele relatate în istoriografie și acțiunile desfășurate în mentalul colectiv al victimelor acestei orori.

În cadrul disciplinei *Istoria românilor și universală*, Ministerul solicită informarea elevilor cu privire la evenimentele anilor 1946-1947, prin intermediul orelor tematice, panourilor informative, organizarea vizitelor de studiu a expozițiilor fotografice documentare din cadrul muzeelor locale. O altă modalitate de învățare și percepere a fenomenului foametei ar fi organizarea unor mese rotunde în cadrul cărora să fie valorificate cunoștințele elevilor și studenților, care pot veni cu anumite comunicări, studii realizate în intervalul unei perioade de timp stabilite de cadrele didactice în care informațiile identificate să fie analizate pentru ca ulterior să poată fi găsite potențiale răspunsuri pentru cele mai relevante întrebări.

Vorbind despre istoria locală, pe lângă studierea disciplinei prevăzute de curriculumul național, elevii, în mod special cei din localitățile rurale, e bine să studieze istoria satului sau a comunei de baștină. Dat fiind faptul că foametea organizată din RSS Moldovenească a lovit dur în destinul țărănimii basarabene, cu scopul de a forța sătenii să accepte ideea colectivizării agriculturii, martorii oculari care au mai rămas în satele Republicii Moldova reprezintă surse inepuizabile de informații care pot fi valorificate în cadrul orelor de istorie locală.

Un curs opțional în care să se pună accent atât pe studierea istoriografiei ca temelie a cunoștințelor, cât și pe memoria colectivă și mărturiile celor ce au supraviețuit, care să scoată în evidență unele aspecte specifice perioadei amintite anterior, este recentul curriculum adresat claselor X-XII *Regimul totalitar comunist – represiune și mișcare de rezistență* (2024). Așadar, profesorul de istorie are la dispoziție multiple instrumente și posibilități nelimitate pentru a aborda împreună cu elevii fenomenul foametei organizate, prin prisma memoriei colective care oferă reale oportunități de cercetare. Prin intermediul mărturiilor putem elabora ipoteze cu privire la cele relatate, iar informațiile culese să fie valorificate în raport cu prevederile caracteristice cursului opțional și curriculumului național. Ulterior aceste informații pot fi transpuse sub forma unor proiecte de grup, gazete de perete, panouri informative, astfel încât conținutul informațional să fie accesibil pentru toți.

Un alt aspect destul de important este utilizarea terminologiei specifice fenomenului foametei. Utilizând un limbaj corect și relevant, elevii vor putea să formuleze idei clare, concise, să nu exagereze, dar totodată să nu lase în umbră anumite idei, care ar putea fi importante pentru studiul ulterioară a subiectului. În acest caz, rolul profesorului este unul central, care are menirea să îndrume elevii în vederea înțelegerii ce este foametea, ca să poată transmite cele analizate prin intermediul instrumentelor multiple de ilustrare a informației.

Abordarea foametei organizate din 1946-1947 la ora de istorie prin studii de caz reprezintă o modalitate eficientă de cercetare a faptelor reale care au marcat destinele celor ce au cunoscut suferințele *anilor flămânzi*. Profesorul de istorie poate utiliza mărturiile supraviețuitorilor care au fost incluse în conținuturile manualelor de istorie contemporană, precum și interviurile publicate în volumele *Arhivele memoriei: Recuperarea și valorificarea istorică a memoriei victimelor regimului totalitar-comunist din Republica Socialistă Moldovenească*. Nu în ultimul rând, elevii pot să valorifice amintirile buneilor sau a străbuneilor pe marginea fenomenului.

Un caz aparte este cel al doamnei Pelaghia Moraru (născută în 1928), din satul Rădoaia, raionul Sângerei, care a fost una din victimele acelei orori. Propunem mai jos un pasaj de text care este parte componentă a unui interviu realizat de autor: „Războiul ne-a luat părinții, am rămas trei copii, Pe-

laghia, Maria și fratele mai mic. Voi nu știți prin ce am trecut eu... Foametea a fost cumplită, mâncam opincile rupte găsite la margine de drum..., le uscam pe plită, erau făcute din șoric de porc. Le aduceam acasă, le spălam și le mâncam repede”, cu lacrimi în ochi spunea Pelaghia Moraru. Și continua: „În una din zile frățiorul slăbit din cauza lipsei de mâncare a pierdut lupta cu viața. Eram două copile, așa cum am putut am scormonit o groapă nu tare adâncă pentru că nu aveam putere, l-am pus pe un țolișor pe o

scară și ne-am pornit spre cimitir. Pe podul din centrul satului ne-am întâlnit niște săteni cu căruța, care văzând că suntem niște copile ne-au ajutat să ducem mortul la cimitir. Când am ajuns, am văzut că în groapă era deja alt decedat. Fiind lipsite de putere l-am pus peste celălalt și l-am îngropat”. Așadar două copile orfane au rămas singure în fața foametei.

Erau două copile rămase singure, erau copilele războiului, copilele foametei. Seara târziu sau noaptea veneau și le bocăneau în geamuri, în ușă, se temeau foarte tare, erau speriate, ele fiind copile, cei care veneau știau că sunt singure și le speriau, băgând spaima și frica în inimile lor. Au dus foame, nu aveau deloc ce mânca, totul era pustiu. Locuiau nu departe de centrul satului în blocuri, iar în una din zile împreună cu sora sa Maria au ieșit să umble prin piață, la un moment dat fiind lihnite de foame, au furat un pește și au fugit cu el acasă. Tot drumul se uitau în urmă să vadă dacă nu vine nimeni... Au ajuns acasă, au încuiat ușa cu zăvorul și au pregătit peștele așa cum au putut.

Au trecut prin cele mai mari greutăți: părinți morți în timpul războiului, ele rămase fără sprijin. Foametea și-a lăsat o amprentă atât de puternică în memoria dumneaei, că deși trecuse multă vreme și avea mâncare, prin buzunarele ei mereu găseai frunzulițe, fărâmituri de pâine. La întrebarea de ce strănge acestea, ea spunea: „Eu nu am mâncat azi, eu nu am mâncat azi”, chiar dacă mâncase cu câteva clipe mai devreme. Soarta nu a cruțat-o, a trecut război, foamete, s-a căsătorit, a dat naștere la 5 copii, pe care i-a ridicat singură, din cauza că soțul a decedat.

După cum putem observa, analiza acestui studiu de caz se bazează pe câteva sarcini ce pot fi ajustate în funcție de răspunsurile oferite de elevi: Numiți o consecință a celui de-al Doilea Război Mondial pentru familiile din RSS Moldovenească; Penuria alimentară a fost o cauză a morții infantile în rândul copiilor din RSSM? Oferiți argumente utilizând informații din sursă; Depistați în sursă atitudinea societății față de copiii orfani din

perioada 1946-1947; Identificați în sursă credințele/fricile care predominau în localitatea Rădoaia în timpul foametei organizate; Concluzionați asupra destinului pe care l-a avut Pelaghia Moraru în contextul penuriei alimentare. Acest algoritm poate fi utilizat ulterior și în cadrul altor studii de caz, cu ajustarea sarcinilor în funcție de gradul de complexitate a materialului supus analizei.

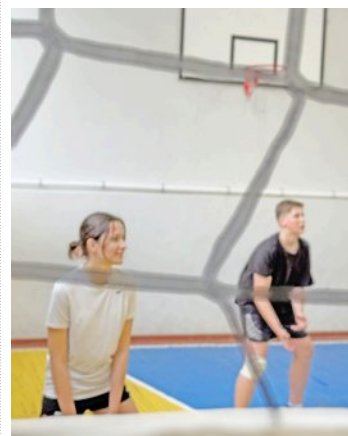
Reieșind din cele relatate anterior, putem spune că studierea fenomenului foametei la un nivel mult mai aprofundat este un pas foarte important pentru domeniul educației și științei la nivel de instituții de învățământ. Despre foamete nu se vorbește mult, fiind un subiect sensibil. În contextul destrămării URSS și dorinței tot mai mari a martorilor oculari de a relata despre viața lor în perioada sovietică, suntem încurajați să facem studii și să valorificăm informațiile descoperite, pe care să le comunicăm elevilor și studenților. Foametea este o rană care sângerează, o rană care lasă amprente pe destinele a mii de

oameni. Este o adevărată lecție de istorie din care avem foarte multe de învățat. Nu în ultimul rând este o lecție de viață, care ne marchează până la nivel de subconștient.

Fenomenul foametei a fost unul din cele mai necruțătoare instrumente, care a fost folosit pentru a impune teroarea și pentru a spori procesul de sovietizare și de glorificare pe arena internațională a Imperiului bolșevic (comunist). Flacăra foametei va fi mereu aprinsă în memoria celor care mai sunt în viață și care mai țin minte calvarul prin care au trecut în perioada 1946-1947. Noi, urmașii lor, avem menirea de a menține această flăcără aprinsă, avem obligația morală de a studia mai aprofundat și de a scoate la iveală lucruri care timp de decenii au fost ținute în taină. Despre foamete și alte orori comuniste se vorbește în linii foarte generale, menirea noastră ca viitori profesori de istorie este de a aduce la cunoștința elevilor și studenților despre istoria ascunsă în taine și mistere, despre istoria bunicilor și străbunicilor noștri care au dus o luptă grea pentru supraviețuire.

La Liceul „Orizont” din Bălți s-a desfășurat un turneu de volei

Filiala din Bălți a IPÎ Liceul Teoretic „Orizont” a găzduit pe data de 16 mai a.c. cea de-a doua ediție a Campionatului de volei printre elevi, un eveniment care caută să devină tradițional, după desfășurarea cu succes a turneului inaugural din toamna anului 2024. Competiția a adus împreună elevi, părinți și cadre didactice, transformând sala de sport într-un spațiu al fair-play-ului, al entuziasmului și al solidarității între generații. Împărțirea în echipe mixte a contribuit la construirea unui dialog autentic între participanți, dincolo de rolurile obișnuite din viața școlară.

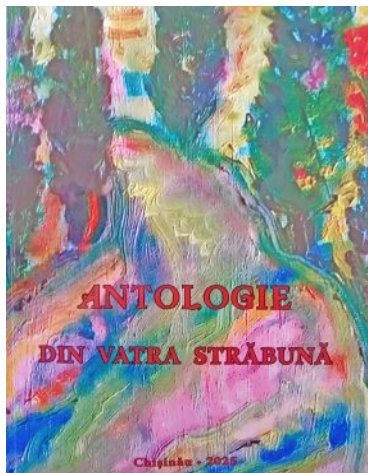
Meciurile, disputate într-un cadru organizat și susținute de aplauze și încurajări, au de-

monstrat abilitățile sportive ale protagoniștilor și atașamentul față de valorile educației prin colaborare, respect și implicare. Organizarea acestui eveniment a fost coordonată de profesorul de educație fizică Alexandru Cocetov, care s-a remarcat prin profesionalism și dedicare. Datorită implicării sale, campionatul a fost nu doar un moment sportiv, ci și o lecție de coeziune și comunitate. Prin astfel de inițiative, Liceul „Orizont” din Bălți contribuie la formarea unei culturi școlare în care sportul devine un liant între oameni, experiențe și generații.

Din vatra străbună biblioteca ne-adună

Așa și-a intitulat Svetlana Vizitiu, șef Sector promovare al Bibliotecii Municipale „B. P. Hasdeu”, prefața la antologia lansată recent la instituția în cadrul căreia activează. Este vorba de o lucrare pe care a coordonat-o, ce conține impresii din viață și din cărți. La evenimentul de lansare au fost prezenți majoritatea șefilor filialelor Bibliotecii municipale, mai mulți jurnaliști și scriitori. Întrunirea a fost un prilej potrivit de a discuta despre rostul cărții și bibliotecilor în comunitate cu directorul general al Bibliotecii, Mariana Harjevschi, dar și cu unul dintre protagoniștii cărții, artistul plastic și poetul Victor Cobzac.

de competențe. În ceea ce ține de inteligența artificială, ținem la Biblioteca diverse lecții publice în care informăm despre AI, vorbim despre ea. De asemenea, învățăm cum se aplică instrumentele care au la bază inteligența artificială, inclusiv cum noi, bibliotecarii, o putem utiliza în diverse acțiuni, activități, operațiuni, cum ar fi cele de catalogare și căutare. Dar nicidecum inteligența artificială nu va înlocui cărțile de pe raft sau resursele noastre, precum sunt bazele de date, edițiile periodice scrise de ființa umană.

– Sper să devină un instrument, un ajutor și nu un concurent...
– Așa o vedem și noi.

Antologia „Din vatra străbună” cuprinde poezii și eseuri din operele scriitorilor contemporani. Pe lângă prefața propriu-zisă, lucrarea are și un cuvânt introductiv semnat de Ion Cuzuioc, medic, scriitor și publicist. E o carte polivalentă și pestriță, am putea zice, cu autori diferiți ca valoare și loc de trai: din Republica Moldova, România și chiar stabiliți peste ocean, în Canada. Și pe toți îi unește dragostea față de cuvântul scris, de bibliotecă. De loc întâmplător faptul că Antologia „Din vatra străbună” a fost lansată în preajma Zilei Cărții. Cu toate că volumul e foarte divers ca teme abordate și stil, are totuși un liant comun: biblioteca / cartea; Chișinău / baștina, satul natal; tradiții, obiceiuri de iarnă și Sărbători Pascale etc.

Măria sa cititorul este cel care va aprecia cu adevărat reușita cărții. Totuși, am ținut să aflăm unele impresii proaspete de la doi dintre participanții la lansare. După cum tema majoră a fost cartea și bibliotecarul, am ținut să-l interviuăm pe Mariana Harjevschi, gazda evenimentului.

– Doamnă director, cum găsiți această carte și care ar fi cititorul țintă?

– Pentru Biblioteca Municipală această carte bineînțeles că are o menire aparte. Pentru că inițiativa îi aparține unei colege de a noastre, vorba e de Svetlana Vizitiu care a reușit să adune în jurul ideii scriitori, colegi, autori care au participat sau au organizat evenimente culturale în cadrul Bibliotecii. E foarte emotiv acest moment și prin faptul că aici au fost incluse poezii dedicate bibliotecarului.

Vrem să-i dorim lucrării drum lung și să se bucure cei care o citesc, precum și protagoniștii acestei antologii.

– Cum putem contribui la sporirea prestigiului bibliotecarului, fiindcă se crede că odată cu apariția inteligenței artificiale rolul lui s-ar diminua?

– Biblioteca cred că va rămâne și rolul bibliotecarului va fi unul important. De exemplu, în Antichitate a dispărut în incendiu Biblioteca din Alexandria, Egipt, ea totuși a revenit într-o anumită măsură, căci multe lucrări au dispărut atunci pentru totdeauna. Ea a fost totuși reconstituită, readusă în atenția contemporanilor mult mai frumoasă, mult mai maiestuoasă și bineînțeles cu colecții impresionante. Așa și rolul bibliotecarului, probabil își va schimba cursul și misiunea ca atare. Pentru că astăzi vorbim de bibliotecă drept spațiu unde nu e doar depozit de carte, vorbim de bibliotecarul mediator, bibliotecarul facilitator al diverselor evenimente. Așa încât vom depăși această nouă metamorfoză a instituției, dar și a bibliotecarului. Cred eu, că noi vom rezista timpului, chiar și alături de această inteligență artificială...

– Cu atât mai mult că bibliotecarul are și funcția de animator cultural...

– E un animator cultural important, e un formator de opinie și chiar un formator de noi abilități,

În continuare, am discutat cu unul din protagoniștii incluși în antologie, artistul plastic și poetul Victor Cobzac, pentru a afla cum a reacționat la ideea apariției acestei lucrări.

Victor Cobzac: Cu bucurie, evident, pentru că dacă ai trimis material pentru o antologie, aștepti să fie editată. Ne-am adunat aici, în incinta Bibliotecii Municipale „B. P. Hasdeu”, cu bibliotecari care de regulă sunt în culise, dar acum i-am văzut în prim-plan, binevoitori și întotdeauna dând dovadă de multă răbdare. Este un eveniment cultural frumos, unde fiecare și-a descărcat sufletul. Eu am venit mai mult să mă întâlnesc cu prietenii, cu o bună parte nu m-am văzut de mult.

Am salutat faptul că în această antologie au fost incluși și scriitorii care nu mai sunt în viață, cum ar fi cazul lui Nicolae Dabija. Așa e bine, ca să nu uităm și de acei care nu mai sunt fizic printre noi. Oamenii care au fost apropiați acestei Biblioteci. Acum ei scriu acolo, în ceruri, dar aici noi trebuie să scriem pentru dâșii. De fapt, e o onoare să fii cu Nicolae Dabija într-un volum antologic, e o onoare să fii cu Camelia Rădulean și multă altă lume, Traianus sau Doina Dabija. Mă gândesc că fiecare pune multă inimă. Participarea într-o antologie sporește prestigiul unui scriitor sau poet. Citești tot volumul și te vezi prin prisma celorlalți poeți și recunoști că ești mai bun sau mai slab ca unii dintre ei. Și aceasta te face să lucrezi mai insistent. Munca perseverentă și asiduă naște poezii noi. Geta Lipovanciu a mai făcut o antologie, una reușită, a făcut și Gheorghe Stratan, fiind dedicată femeilor. Avem vreo cinci antologii, nu mai mult. În România am participat la peste 50 de antologii. Și antologii între antologii sunt... Sunt unele unde selecția e destul de riguroasă, iar acest lucru te motivează o dată în plus.

Andrei VIZIRU

In Memoriam Elizabeta Puică – o viață dedicată artei și educației

Elizabeta PUICĂ

16 ianuarie 1960 – 17 mai 2025

Comunitatea academică a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău este profund îndurerată de trecerea în eternitate, la 17 mai 2025, a doamnei **Elizabeta Puică**, conferențiar universitar la Facultatea de Științe ale Educației, personalitate marcantă în domeniul artei plastice și dascăl de excepție, care a inspirat generații de elevi și studenți. Născută la 16 ianuarie 1960, în Chișinău, Elizabeta Puică a urmat o școală medie prestigioasă (azi Liceul Teoretic „Gheorghe Asachi”), iar ulterior, în perioada 1979-1984, a absolvit Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”. Și-a continuat formarea ca specialist de înaltă clasă la Institutul de Educație Artistică al Academiei de Științe ale Educației din Moscova, unde și-a realizat studiile doctorale în perioada 1988-1991.

Activitatea sa profesională a fost una complexă și valoroasă. A fost profesoară de arte plastice la liceele „Gheorghe Asachi” și „Vasile Vasilache”, cercetător științific la Institutul de Științe ale Educației, formator al tinerelor generații de pedagogi la catedra universitară, autor de manuale și materiale didactice, promotor activ al educației plastice în învățământul preuniversitar și superior. Prin tot ceea ce a realizat, Elizabeta Puică a întruchipat dedicarea față de profesie și dragostea pentru artă. A format mii de elevi și studenți, dezvoltându-le simțul estetic, creativitatea și atașamentul față de valorile culturale. A participat activ la viața artistică și educațională a țării, fiind președintă a concursurilor de creație plastică pentru copii, apreciată pentru activitatea de cercetare și pentru contribuțiile editoriale: manuale, auxiliare, suporturi de curs. Distinsă în 2015 cu Medalia „Ion Creangă” a Universității, a fost și laureată a mai multor premii

naționale pentru activitatea sa prodigioasă.

Elizabeta Puică s-a remarcat și printr-o sensibilitate aparte cu care a înțeles și promovat rolul artelor plastice în dezvoltarea personală și socială a copilului. Cercetările sale științifice au vizat teme esențiale privind educația estetică, valorificarea potențialului creativ în procesul de învățare și integrarea dimensiunii artistice în formarea timpurie. A fost un reper pentru colegi și un sprijin autentic pentru studenți, pe care i-a învățat nu doar să creeze, ci și să simtă cu adevărat arta.

Colaborările sale cu instituțiile educaționale și culturale din Republica Moldova au consolidat punți între cercetare, practică pedagogică și creație artistică. Prin implicarea sa activă în proiecte educaționale, concursuri, expoziții și evenimente științifice, a contribuit la conturarea unui spațiu academic în care educația artistică a fost pusă în valoare la justa sa importanță.

Încetarea din viață a Elizabetei Puică înseamnă o pierdere grea pentru învățământul artistic din Republica Moldova, dar și pentru comunitatea academică din care a făcut parte cu atâta devotament. Moștenirea sa profesională, proiectele inițiate și suferințele atinse de activitatea sa vor dăinui peste timp.

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău exprimă sincere condoleanțe familiei îndurerate, colegilor, studenților și tuturor celor care i-au fost aproape.

*Dumnezeu să o odihnească în pace.
Lumină veșnică!*

CONCURS!

Ministerul Educației și Cercetării anunță concursuri pentru ocuparea unor funcții vacante de:

- **director al Școlii Sportive Specializate a Probelor de Gimnastică din Chișinău;**
- **director al Liceului Academic de Arte Plastice „Igor Vieru”.**

Informațiile necesare despre condițiile de participare se află pe site-ul www.mec.gov.md

Telefoane de contact: 022 233 560; 022 233 320.

Univers Pedagogic *pro*

Chișinău, MD 2059, str. Doina, nr. 104, et. 2

E-mail: universs2@mail.ru, univers.pedagogic@gmail.com

Tipar: ÎSFP „Tipografia Centrală”. Tiraj: 469 ex. Comanda nr. 1848.

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

REDACTOR-ŞEF	► Oxana Paraşciuc
REDACTOR PRINCIPAL	► Iulian Bogatu
REPORTER	► Silvia Ţurcan
CORECTOR	► Elvira Țăganaș-Pânte
MACHETATOR	► Iurie Babii

Redacția nu corespundează cu autorii, nu recenzează și nu restituie materialele necomandate.
Preluarea articolelor și pozelor este posibilă doar cu acordul prealabil al redacției.

INDICE DE ABONARE LA:

„Poșta Moldovei” – PM21741

„Moldpresa Grup” SRL

Abonare online: <https://services.posta.md/abonarea2022#/publication/264>